

Смернице за селекцију садржаја који се уноси у dCOBISS

Смернице се ослањају на Основна упутства Дигиталног репозиторијума COBISS (dCOBISS).

Приступ dCOBISS-у могуће је остварити на два начина:

1. Из радног окружења COBISS програма путем команде Додај дигитални садржај у dCOBISS (опција се налази у падајућем менију који се отвара десним кликом на запис у радном простору у класи библиографски запис)
2. Директним приступом на страницу dCOBISS (<https://d.cobiss.net/repository>) који захтева логовање с параметрима који се користе и приликом логовања у програм COBISS.

Приликом коришћења дигиталних садржаја у dCOBISS-у треба правилно користити опције главна и додате датотеке¹. У оквиру главне датотеке уноси се цео садржај публикације (цео чланак, цела публикација, фотографија (као сликовна грађа), разгледница (као сликовна грађа)). Само једна датотека може бити главна. У додате датотеке уносе се делови публикације или садржаји који су повезани на неки начин са публикацијом (насловна страна књига, корице књига, додатни подаци о грађи ван публикације – прикази, рецензије само ако су јавно објављени). Може се поставити више додатних датотека.

Коришћење дигиталних садржаја у dCOBISS повезано је са кодираним податком о врсти записа у COBISS бази (потпоље 001b), за шта постоји програмска контрола.

Код текстуалне грађе (001b – а) само се текстуални садржај (пдф) може уносити као главна датотека у dCOBISS. Да би текст био претражив по

¹ Детаљније о главним и додатим датотекама у dCOBISS-у видети у Дигитални репозиторијум COBISS (dCOBISS) : основна упутства (https://www.cobiss.net/doc/dcobiss/basic_instruction_dCOBISS-xx.pdf).

садржају, он мора бити у PDF/A формату, а претрага је могућа само у узајамној бази. Сливковни садржаји могу бити унети искључиво као додате датотеке.

Код сликовне грађе (001b – к) сликовни документи могу бити унети и као главна датотека.

Сливковна грађа (фотографије, разгледнице, плакати, графике) често по садржају може бити типска, па је разликовање јединица на основу библиографских података тешко. У том случају дигитални садржаји би били корисни за употпуњавање библиографских података и пружање на увид кориснику самог изгледа сликовне јединице. Опција dCOBISS у овом случају знатно доприноси садржајности и свеобухватности библиографског записа. Сливковни документ у овим случајевима се уноси у главну датотеку.

Варијантне облике истог издања код старих књига је тешко библиографски описати, а назначити разлику у библиографским записима која одваја једну варијанту од друге. У том смислу уношење дигиталног садржаја на којем су представљене разлике (насловна страна, списак пренумераната и сл.) које чине варијантне облике издања је помоћ коју dCOBISS пружа каталогизаторима, а уједно и истраживачима старих књига. Унос оваквог садржаја би био у оквиру додатих датотека.

Унос **чланака** у PDF/A формату у dCOBISS омогућава окупљање и дигитално похрањивање садржаја на једној платформи која има значајну корист пре свега за научне раднике и истраживаче. Библиотеке ће према својим потребама и према потребама својих корисника и истраживача утврђивати критеријуме за унос чланака у dCOBISS. Приликом уноса чланака библиотека треба да води рачуна поред ауторских права, и о попуњавању додатних података о лиценци и пројекту уколико је чланак настао у оквиру пројекта. За помоћ у вези са попуњавањем овог дела dCOBISS-а библиотеке се могу обратити Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду.

Унос **коричних страна савремених књига** је више у функцији илустрације самог записа. Нема превеликог удела у суштинском библиографском садржају, осим нпр. код издања чија је разлика само визуелна

(различите боје корица и сл). Овакав дигитални садржај се уноси у оквиру додатих датотека.

Пристап садржају на dCOBISS-у је могуће ограничити на IP адресу библиотеке (приступ само унутар библиотеке), или за одређену категорију корисника. За активирање опције ауторизованог приступа неопходно је обратити се ИЗУМ-у преко ВБС-а.

Величина фајлова у dCOBISS-у је ограничена на 1 терабајт.

Смернице нису оштро постављене с обзиром на различите типове библиотека. Препорука је да свака библиотека према потребама својих корисника процени који дигитални садржај у оквиру dCOBISS-а би значио њеним корисницима да лакше и брже дођу до потребне информације и жељеног наслова. dCOBISS је могуће користити и као репозиторијум за локалне потребе библиотека.

Врло важно је поштовање ауторских права, с обзиром на то да се постављање дигиталног садржаја у јавни приступ сматра објављивањем. Пре постављања било ког дигиталног садржаја обратити пажњу на *Ауторска права приликом одлагања садржаја у dCOBISS* <https://sr.cobiss.net/autorska-prava-dcobiss.htm>.

Београд,

27. 10. 2023.

Јасмина Трифунац
Маша Милорадовић